

فیلان

د ځمکې لوی او زړه رانښکونکي ملګري

Ketabton.com

لیکوال: جوهر جبران

کال: ۱۴۰۲ هـ. ش

فيلان

د ځمکې لوی او زړه راښکونکي ملگري

ليکوال: جوهر جبران

کال: ۱۴۰۲ هـ. ش

JIBRAN

PRIVATE LIBRARY

جبران شخصي کتابتون

د کتاب پیژندنه

د کتاب نوم: فیلان: د ځمکې لوی او زړه راښکونکي ملگري

لیکوال: استاد جوهر جبران

خپرنډوی: جبران شخصي کتابتون

کمپوز: په خپله لیکوال

ډیزاین: انجنیر گوهر جبران

چاپ کال: ۱۴۰۲ ل

د چاپ شمېر: ۱۰

د چاپ لړ: (۰۰۳۶)

د چاپ وار: لومړی

واټسپ او اړیکه: +93 707604044

د چاپ حقوق له لیکوال سره خوندي دي

ترلاسه کیدو ځای

www.Ketabton.com

پیل خبرې

ایا کله مو د ځمکې تر ټولو لوی حیوان لیدلی دی؟ هو، فیل! دا لوی، قوي او حیرانوونکی حیوان نه یوازې غټ دی، بلکې ډېر هونبیار او مهربان هم دی. فیلان د ځنگلونو پاچاگان گڼل کېږي، ځکه دوی خپل ځان او خپل کوچني بچي په ارامه ساتي. دوی اوږده خرطوم لري چې پرې خواږه او اوبه راوباسي، لوی غوږونه لري چې ځان یخوي، او ځواکمن پښې چې کولی شي ډېر درانه شیان پورته کړي.

په دې کتاب کې به تاسو د فیلانو د ژوند هر راز حیرانوونکي شیان زده کړئ: له هغوی د خوړو عادتونه، د اوبو سره مینه، د ډلې ژوند، هونبیارتیا، احساسات، او حتی د قرآن کریم په یوه ښکلي سورت کې د هغوی یادونه. تاسو به وگورئ چې څنگه فیلان له یوبل سره خبرې کوي، یوبل پېژني، او څنگه خپلې کورنۍ ساتي.

راځئ چې د فیلانو په زړه پورې نړۍ کې سفر پیل کړو. د دې لوی، خو مهربان او حیرانوونکي حیواناتو کیسې به ستاسو لپاره زړه راښکونکي شي او له دوی ډېر څه زده کړئ. هر فصل د فیلانو ژوند ته نږدې کوي، او تاسو به له دې کتاب څخه د طبیعت د یو ښکلي او ځواکمن حیوان په اړه نوي او جالب معلومات ترلاسه کړئ.

تقرايظ

دا کتاب د فیلانو د ژوند په اړه یو جالب سفر وړاندې کوي. ماشومان به دلته د فیلانو لویوالی، ځواک، هونښیارتیا او مهرباني وويني. هر فصل په ساده او خوږه ژبه لیکل شوی، چې د ماشومانو د پوهې او د طبیعت د ښکلا احساس زیاتوي.

کتاب یوازې د فیلانو د ژوند معلومات نه ورکوي، بلکې ماشومان هڅوي چې د حیواناتو د ساتنې اهمیت هم زده کړي. د قرآن کریم د فیل سورت یادونه په دې کتاب کې ځانګړې معنا لري او د الله د ځواک او حکمت درس ورکوي.

د دې کتاب لوستل به ماشومان په زړه پورې کیسې، ښکلي انځورونه او نوي معلومات زده کړي، او د طبیعت د قدر احساس به یې قوي کړي. هر ماشوم به له دې کتاب څخه خوند واخلي او د فیلانو په اړه به یې زړونه خوشاله شي.

ښوونمل عبدالعزیز قانع

لړلیک

مخ	عنوان
..... ا	پیل خبرې
..... ب	تقریظ
..... 1	لومړی فصل
..... 1	فیل
..... 1	فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی
..... 3	دوهم فصل
..... 3	د فیل ډولونه
..... 3	افریقایي فیل تر ټولو لوی دی
..... 4	آسیایي فیل لږ کوچنی وي
..... 4	د دواړو ترمنځ ساده توپيرونه
..... 5	درېیم فصل
..... 5	فیل چیرته ژوند کوي؟
..... 5	فیلان په ځنگلونو کې ژوند کوي
..... 6	فیلان په تودو سیمو کې زیات وي
..... 6	فیلان داوبو ځایونه خوښوي
..... 7	څلورم فصل
..... 7	فیل څه خوري؟
..... 7	فیل واښه، پانې او مېوې خوري
..... 8	فیل هره ورځ ډېر خواړه خوري
..... 8	فیل ډېرې اوبه څښي

فيلان: د ځمکې لوی او زړه رانېکونکي ملگري

10.....	پنځم فصل
10.....	د فيل کورنۍ ژوند
10.....	فيلان په ډلو کې ژوند کوي
11.....	د فيلانو په کورنۍ کې دانۍ د شتون اهميت
12.....	د فيلانو ډله يوه مشره لري
13.....	مور فيل خپل بچي ډېر ساتي
14.....	شپږم فصل
14.....	فيلان څنگه خبرې کوي؟
14.....	فيلان په غبر سره خبرې کوي
15.....	فيلان د خرطوم له لارې اړيکه نيسي
16.....	فيلان يو بل ژر پېژني
17.....	اووم فصل
17.....	فيلان هوښيار دي
18.....	فيل خپل ملگري نه هېروي
20.....	اتم فصل
20.....	فيل او انسان
21.....	ځينې خلک فيلان ښکار کوي
22.....	نهم فصل
22.....	د فيل ساتنه
23.....	د عاج لپاره ښکار خطرناک دی
23.....	د فيل ساتنه زموږ دنده ده
24.....	لسم فصل
24.....	د فيل په اړه په زړه پورې خبرې
25.....	فيلان اوږد عمر لري

فیلان: د ځمکې لوی او زړه راښکونکي ملگري

26.....	یوولسم فصل
26.....	فییل د قرآن کریم له پلوه
27.....	الله تعالی خپل کور (کعبه) وساتله.
28.....	سپارښتنې
29.....	پایله
30.....	ماخذونه.

لومړی فصل

فیل

فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی چې په وچه ځمکه ژوند کوي. د هغه بدن ډېر لوی او قوي وي. فیل اوږد خرطوم لري چې پرې خواږه اخلي، اوبه څښي او شیان پورته کوي. د فیل غوږونه هم ډېر لوی وي. د لوی حیوان نرم زړه لري او ډېر آرام طبیعت لري.

د دوی پر لوی حجم سربېره، فیلان غوره لامبوزن دي. دوی خپلې اوږدې خولې د سا اخیستو په توګه کاروي او په ژورو اوبو خپلې پښې قوي وهي. په دې وېډیو کې چې د ډرون په مټ ډکه شوې، د شري لنکا په شمال کې د اوبو له یوې زېرمې د هاتیانو (فیلانو) د تېرېدو حال بیانوي.

- فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی
- فیل اوږد خرطوم او لوی غوږونه لري
- فیل قوي بدن او لوی پښې لري

فیل د ځمکې تر ټولو لوی حیوان دی

فیل د ځمکې پر مخ تر ټولو لوی حیوان دی چې په وچه ځمکه ژوند کوي. د انګلیسي علمي سرچینو له مخې، په ځانګړي ډول افریقایي فیل تر ټولو لوی ډول بلل کېږي. د یو بالغ فیل قد تر درې مترو پورې رسېږي، او وزن یې کله ناکله له

شپږو زرو کیلوګرامو څخه هم زیات وي. دا ډېر لوی او دروند حیوان دی، خو سره له دې دومره دروند وزن، فیل ارام او نرم طبیعت لري.

فیل اوږد او قوي بدن لري. د هغه پوستکی غټ او لږ څه چین چین وي، چې د تودوخې او د لمر له تاوده وړانګو څخه یې ساتي. پوهان وايي چې د فیل لوی بدن ورسره مرسته کوي چې اوږده لاره ووهي او په ګرمو سیمو کې ژوند وکړي. که څه هم فیل ډېر دروند دی، خو پښې یې داسې جوړې دي چې وزن په مساوي ډول پر ځمکه ووېشي، نو ځکه کولی شي په ارامه توګه حرکت وکړي.

کله چې ماشومان فیل له نږدې وويني، نو د هغه له لویوالي حیران شي. که یو انسان د فیل تر څنګ ودرېږي، نو فیل تر هغه څو چنده لوی ښکاري. خو د لوی حیوان عموماً سوله خوښ وي او بې له دلیل له چاته زیان نه رسوي. ځکه ډېری خلک فیل د ځواک او زغم نښه بولي.

فیلان په ډلو کې ژوند کوي او د خپلې ډلې ساتنه کوي. د دوی لوی بدن یوازې د زور نښه نه ده، بلکې د طبیعت یو ښکلی او حیرانوونکی جوړښت هم دی. همدې ځانګړتیاوو فیل د نړۍ له تر ټولو مشهور او په زړه پورې حیواناتو څخه ګرځولی دی.

دوهم فصل

د فیل ډولونه

په نړۍ کې د فیلانو دوه مشهور ډولونه شته: افریقایي فیل او آسیایي فیل. افریقایي فیل تر ټولو لوی وي او غوږونه یې ډېر غټ وي. آسیایي فیل لږ کوچنی وي او غوږونه یې هم لږ واره وي. دواړه ډولونه ښکلي او ځواکمن حیوانات دي.

افریقایي فیل تر ټولو لوی دی

آسیایي فیل لږ کوچنی وي

د دواړو ترمنځ ساده توپيرونه

افریقایي فیل تر ټولو لوی دی

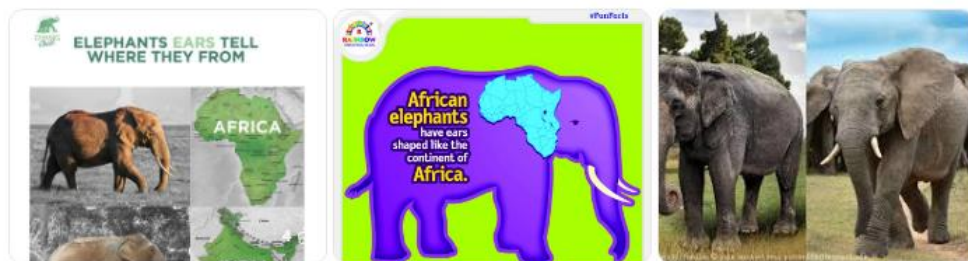
افریقایي فیل د نړۍ تر ټولو لوی فیل بلل کېږي. د انګلیسي علمي کتابونو له مخې، دا فیل تر درې نیمو مترو پورې قد لرلی شي او وزن یې تر شپږو زرو کیلوګرامو هم رسېږي. د افریقایي فیل غوږونه ډېر غټ وي او د نقشي په شان ښکاري. همدلوی غوږونه ورسره مرسته کوي چې د ګرمې هوا په سیمو کې ځان یخ وساتي. نارینه او ښځینه دواړه عموماً اوږده عاجونه لري. افریقایي فیل زیاتره په پراخو ساواناوو او دښتو کې ژوند کوي او په ډلو کې ګرځي.

آسیایي فیل لږ کوچنی وي

آسیایي فیل د افریقایي فیل په پرتله لږ کوچنی وي. قد یې تر درې متر وپورې وي او وزن یې هم لږ کم وي. د دې فیل غوږونه د افریقایي فیل په شان ډېر لوی نه وي، بلکې نسبتاً واړه وي. په آسیایي فیل کې اکثره وخت یوازې نارینه فیلان لوی عاجونه لري، خو ځینې بنځینه فیلان عاج نه لري. آسیایي فیل زیاتره په ځنګلونو او شنو سیمو کې ژوند کوي او له انسانانو سره یې اړیکه هم ډېره لیدل کېږي.

د دواړو ترمنځ ساده توپيرونه

افریقایي او آسیایي فیلان ځینې ښکاره توپيرونه لري. افریقایي فیل لوی غوږونه لري، خو آسیایي فیل واړه غوږونه لري. د افریقایي فیل سر لږ څه ګرد وي، خو آسیایي فیل دوه وړې غونډۍ په سر کې لري. افریقایي فیل عموماً دواړه نارینه او بنځینه عاجونه لري، خو آسیایي فیل کې ډېر وخت یوازې نارینه عاجونه لري. د دوی د ژوند ځایونه هم فرق لري: افریقایي فیل زیاتره په پرانیستو دښتو کې وي، او آسیایي فیل په ځنګلونو کې ژوند کوي.

دا توپيرونه موږ سره مرسته کوي چې دواړه ډولونه په اسانه وپېژنو او د طبیعت دا لوی او ښکلي حیوانات ښه درک کړو.

درېيم فصل

فيل چيرته ژوند کوي؟

فيلان زياتره په ځنگلونو، دښتو او ګرمو سيمو کې ژوند کوي. دوی هغه ځايونه خوښوي چې اوبه او شنې بوټې پکې ډېر وي. فيلان ډېر سفر کوي او کله ناکله اوږده لاره وهي ترڅو اوبه او خواړه پيدا کړي.

- فيلان په ځنگلونو کې ژوند کوي
- فيلان په تودو سيمو کې زيات وي
- فيلان د اوبو ځايونه خوښوي

فيلان په ځنگلونو کې ژوند کوي

فيلان هغه ځايونه خوښوي چې شنې ونې او بوټې پکې ډېر وي. په ځنگلونو کې فيلان کولی شي په ارامه توګه ګرځېدل وکړي او خپل خواړه پيدا کړي. دانګليسي طبيعي سرچينو له مخې، په ځانګړي ډول آسيایي فيلان زياتره په استوايي او باراني ځنگلونو کې ژوند کوي. هلته ونې لوړې وي او سيوری جوړوي، چې فيلان د تودوڅي څخه ساتي. په ځنگل کې فيلان وابښه، پانې او دونو نر مه برخه خوري. ځنگل د دوی لپاره خوندي ځای دی، ځکه هلته پتېدلی هم شي او خپله کورنۍ په ارامه وساتي.

فیلان په تودو سیمو کې زیات وي.

فیلان زیاتره په هغو سیمو کې ژوند کوي چې هوا ګرمه وي. افریقایي فیلان په پراخو ساواناوو او دښتو کې لیدل کېږي. دا سیمې تودې وي، خو فیلان د خپل لوی بدن او غوږونو په وسیله ځان یخ ساتي. د هغوی لوی غوږونه د باد په څېر کار کوي او بدن ته یخوالی رسوي. پوهان وایي چې فیلان له سر و ځایونو سره عادت نه دي، ځکه د دوی بدن د تودو سیمو لپاره جوړ شوی دی. همدا وجه ده چې فیلان عموماً په افریقا او د آسیا په ګرمو هېوادونو کې پیدا کېږي.

فیلان د اوبو ځایونه خوښوي

اوبه د فیلانو لپاره ډېرې مهمې دي. فیل هره ورځ ډېرې اوبه څښي، ځکه بدن یې لوی دی. دوی د سیندونو، جهیلونو او د اوبو کوچنیو ډنډونو ته ورځي. فیلان یوازې د څښلو لپاره نه، بلکې د لامبو او لوبو لپاره هم اوبه خوښوي. کله ناکله فیل خپل خرطوم له اوبو ډک کړي او پر خپل بدن یې شیندي، څو ځان یخ کړي. کوچني فیلان په اوبو کې ډېرې لوبې کوي او خوشاله ښکاري. همدا وجه ده چې فیلان تل هڅه کوي د اوبو له ځایونو سره نږدې ژوند وکړي.

څلورم فصل

فیله څه خوري؟

فیله وانبه، پانې، مېوې او د ونو پوستکي خوري. ځکه چې بدن یې لوی دی، نو هره ورځ ډېر خواړه ته اړتیا لري. فیلان ډېرې اوبه هم څښي. دوی خپل خرطوم د اوبو د رااخیستلو لپاره کاروي.

- فیله وانبه، پانې او مېوې خوري
- فیله هره ورځ ډېر خواړه خوري
- فیله ډېرې اوبه څښي
- فیله وانبه، پانې او مېوې خوري

فیله یو وانبه خوړونکی حیوان دی. دا مانا چې فیله غوښه نه خوري، بلکې وانبه، پانې، مېوې او د ونو نرم پوستکي خوري. د انګلیسي علمي سرچینو له مخې، فیلان د بوټو خوړونکي حیواناتو (Herbivores) له ډلې څخه دي. د دوی اوږد خرطوم ورسره مرسته کوي چې وانبه له ځمکې راواخلي او یا د ونو لوړې پانې راکوزې کړي. کله ناکله فیله د ونې ښاخ مات کړي ترڅو تازه پانې وخوري. فیلان ډول ډول بوټي خوري او د خوړو په پیدا کولو کې ډېر مهارت لري.

فيل هره ورځ ډېر خواږه خوري

ځکه چې د فيل بدن ډېر لوی دی، نو ډېر خواږه ته اړتيا لري. پوهان وايي چې يو بالغ فيل کولی شي هره ورځ سلگونه کيلو وانبه او پانې وخوري. فيلان د ورځې ډېره برخه په خوړو تېروي. کله چې لمر راوخپښي، فيلان د خوړو په لټه کې ګرځي او تر مابنماه پورې بوټي خوري. دوی ورو ورو خو ډېر وخت خواږه خوري. همدا وجه ده چې فيلان تل د شنو او حاصل خېزو سيمو خواته سفر کوي.

فيل ډېرې اوبه څښي

اوبه د فيل د ژوند لپاره ډېرې مهمې دي. يو لوی فيل هره ورځ لسگونه ليتره اوبه څښي. فيل خپل خرطوم د اوبو د راخيستلو لپاره کاروي. لومړی خرطوم له اوبو

ډکوي، بیا یې خولې ته ورواچوي. کله ناکله فیل اوبه پر خپل بدن هم شیندي خو ځان یخ کړي. فیلان د سیندونو، جهیلونو او ډنډونو ترڅنګ ډېر خوشاله وي. کوچني فیلان په اوبو کې لوبې کوي او لامبو وهي. ځکه نو فیلان تل هڅه کوي چې د اوبوله ځایونو سره نږدې ژوند وکړي، خو هر وخت تازه اوبه پیدا کړي.

پنځم فصل

د فیل کورنۍ ژوند

فیلان یوازې نه ګرځي، بلکې په ډلو کې ژوند کوي. د دوی ډله یوه مشره لري چې عموماً یوه هونښیاره او تجربه لرونکې ماده وي. کوچني فیلان د خپلې مور تر څنګ ګرځي. مور فیل خپل بچی ډېر ساتي او مینه ورسره کوي.

- فیلان په ډلو کې ژوند کوي
- د فیلانو ډله یوه مشره لري
- مور فیل خپل بچی ډېر ساتي

فیلان په ډلو کې ژوند کوي

فیلان یوازې ژوند نه کوي، بلکې په ډلو کې سره یوځای ګرځي. دې ډلې ته “رمة” ویل کېږي. د انګلیسي طبیعي سرچینو له مخې، فیلان ټولنیز حیوانات دي، یعنې یو بل ته اړتیا لري او له یو بل سره مرسته کوي. په یوه رمة کې عموماً میندې، خویندې او کوچني بچي وي. دوی سره یوځای سفر کوي، خواړه لټوي او یو بل ساتي. کله چې خطر راشي، ټول فیلان سره نږدې کېږي او کوچني فیلان د خپلې ډلې په منځ کې ساتي. همدا یووالی د دوی ځواک دی.

پروفیسورې فیلیس لی د خپل ژوند ډېره برخه د افریقایي فیلانو په پېژندلو تېره کړې ده. نوموړې چې کله په افریقایي هېواد کېنیا کې د فیلانو (هاتیانو) په اړه

څپر نه کوله، د فیلانوپه اړه یې په زړه پورې معلومات راټول کړي چې په لاندې رپوټ کې به یې ولولئ.

د فیلانوپه کورنۍ کې دانی د شتون اهمیت

فیلیس لی د فیلانوپه اړه خپلې څپرې په ۱۹۷۲ کال کې پیل کړې. هغه مهال یې چې د فیلانو کورنۍ ارزولې، د منځنۍ کورنۍ د غړو شمېر یې ۷ ته رسېده.

۴۵ کاله وروسته د ژویو د ساتنې د پروګرامونو له برکته دغه شمېره ۱۶ ته ورسېده.

خو د فیلانویوه کورنۍ چې اغلې لې یې څپرې، د غړو شمېر یې ۵۰ ته رسېږي. اغلې لې پوهېږي په دغه کورنۍ کې کوم فیل له چا زېږېدلی، کوم فیل یې په لویولو کې مرسته کړې او کوم فیل له نورو ساتنه کړې ده.

نوموړې وایي: "که د فیلانوپه کورنۍ کې انۍ ژوندی وي، د کورنۍ د پایښت چانس یې ډېر وي."

فیلان پخپلو کې د مخامخېدو پر مهال د غږ په مرسته له یوبل سره روغې کوي او د نورو کورنیو فیلان هم له غږه پېژني.

اغلې لې باورمنه ده چې فیلان دوست او دوښمن له غږه معلوموي: "یوه ورځ مې همکار د افریقایي فیلانو غږونه ثبت کړل. دغه غږونه مو د ماشین په مرسته کینیایي فیلانو ته واوړول، فیلانو د غږ د ماشین پر خوا منډه کړه. په ژوند کې دغومره ډاره شوې نه وم."

فیلان باید له نږدې وګورئ

پروفیسره لې وایي، په ټلوېزیونونو کې د فیلانولیدل، د هغوی د ژوند ټول اړخونه نه شي منعکسولی:

د فيلانو ډله يوه مشره لري

د فيلانو هره ډله يوه مشره لري. دا مشره عموماً تر ټولو تجربه لرونکې او عمر لرونکې ماده وي. هغې ته “ماترک” هم ويل کېږي. دا مشره پوهېږي چې اوبه چيرته پيدا کېږي او کومه لاره خوندي ده. کله چې ډله سفر کوي، نور فيلان د همدې مشرې پسې ځي. که خطر وي، مشره سمدستي پرېکړه کوي چې ډله خوندي ځای ته بوځي. د هغې تجربه او پوهه د ټولې ډلې لپاره ډېره مهمه ده.

مور فیل خپل بچی ډېر ساتي

مور فیل خپل بچی سره ډېره مینه کوي. کله چې کوچنی فیل وزېږي، مور یې تل ورسره وي. هغه خپل بچی د خرطوم په وسیله لمسوي او ساتنه یې کوي. که خطر نږدې شي، مور خپل بچی تر خپل بدن لاندې پټوي. کوچنی فیل د خپلې مور تر څنګ تګ زده کوي او د هغې له خوا د خوړو او اوبو موندل زده کوي. نورې مادې فیلان هم له کوچني سره مرسته کوي. همدا مینه او پاملرنه سبب کېږي چې کوچنی فیل په خوندي او خوښ چاپېریال کې لوی شي.

شپږم فصل

فيلان څنگه خبرې کوي؟

فيلان له یو بل سره په بېلابېلو غږونو خبرې کوي. کله ناکله ټیټ غږونه کوي چې انسان یې نه اوري، خو نور فيلان یې اوري. دوی د خپل خرطوم او بدن په لمس کولو سره هم یو بل ته پیغام ورکوي.

- فيلان په غږ سره خبرې کوي
- فيلان د خرطوم له لارې اړیکه نیسي
- فيلان یو بل ژر پېژني

فيلان په غږ سره خبرې کوي

فيلان له یو بل سره خبرې کوي، خو د دوی خبرې د انسانانو له ژبې سره توپیر لري. دوی غږونه کوي چې نور فيلان یې اوري، ځینې غږونه ټیټ وي او انسان یې نه اوري، خو فيلان پرې پوهېږي. پوهانو ویلي، فيلان کولی شي له دې غږونو سره یو بل ته خبر ورکړي چې خواږه پیدا شوي، خطر نږدې دی یا یوازې د لوبو لپاره بلنه ورکوي.

فیلان د خرطوم له لارې اړیکه نیسي

فیلان د خپلو خرطومونو په وسیله هم اړیکه نیسي. کله چې دوی سره نږدې شي، خپل خرطومونه یو بل ته رسیږي، ځکوي یا یې ټکوي. دا کار د سلام کولو، مینې بنودلو او لوبو لپاره کېږي. د خرطوم اړیکه فیلانو ته مرسته کوي چې خپل احساسات څرګند کړي او د ډلې اړیکې قوي کړي.

فیلان یو بل ژر پېژني

فیلان ډېر هوښیار حیوانات دي او یو بل ژر پېژني. که څو ورځې وروسته یو فیل خپله ډله وویني، سمدستي د خوشحالی نښې ښکاره کوي. دوی د غږ، بوی او د خرطوم لمس کولو له لارې یو بل پېژني. پوهان وايي، فیلان د خپل ملگري د غم یا خوښۍ حالت هم درک کولی شي. همدا ځانګړتیاوې فیلانوته مرسته کوي چې په خپلو ډلو کې قوي اړیکې جوړې کړي.

اووم فصل

فیلان هوښیار دي

فیله ډېر هوښیار حیوان دی. هغه قوي حافظه لري او هغه لارې نه هېروي چې پخوا تللی وي. فیلان خپل ملګري او کورنۍ پېژني او که کوم ملګري یې مړ شي، دوی غمجن کېږي.

- فیله قوي حافظه لري
- فیله خپل ملګري نه هېروي
- فیلان احساسات لري
- فیله قوي حافظه لري

فیله دنړۍ تر ټولو هوښیار حیوان بلل کېږي، ځکه یې حافظه ډېره قوي ده. پوهانو په علمي څېړنو کې موندلي چې فیلان د څو کلونو وروسته هم لارې، اوبه، خواړه او

فيلان: د ځمکې لوی او زړه رانېکونکي ملگري

خپل ملگري نه هېروي. کله چې يو ځای د اوبو يا خوراک ځای وي، فيلان هغه ځای د کلونو لپاره په یاد ساتي. همدا قوي حافظه فيلانو ته مرسته کوي چې د وچکالی يا خطر په وخت کې خپل ځان او ډله خوندي وساتي.

فيل خپل ملگري نه هېروي

فيلان د خپلو ملگرو او کورنۍ سره ډېره مينه لري. که څو کاله وروسته يو فيل خپل ملگري وويني، سمدستي د خوشحالی نښې نښي. دوی خپل ملگري په غږ، لمس او د خرطوم په حرکت پېژني. پوهان وايي چې فيلان هېڅکله خپل دوستان نه هېروي، حتی که اوږده موده بېل پاتې شي.

فيلان احساسات لري

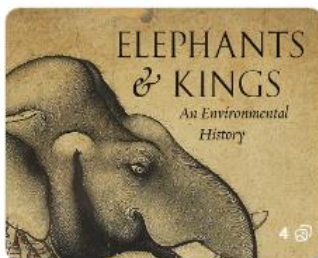

فیلان یوازې هونبیار نه دي، بلکې ډېر احساساتي هم دي. دوی خوښي، غم او اندېښنه احساسوي. که یو کوچنی فیل د ستونزې سره مخ شي، نور فیلان د مرستې لپاره ورغږېږي. کله چې یو فیل مړ شي، پاتې فیلان دهغه مخې ته درېږي او د غم نښې ښيي. کوچني فیلان له مور سره د مینې ډکې اړیکې لري او دا احساسات د ټولې ډلې د سولې او مینې لپاره ډېر مهم دي.

اتم فصل فیل او انسان

پخوا انسانانو له فیل څخه د درنو کارونو لپاره ګټه اخیسته. په ځینو هېوادونو کې خلک فیل ته ډېر احترام لري. خو ځینې بد خلک فیلان د عاج لپاره ښکار کوي. موږ باید له فیلانو سره مهربان واوسو.

- انسانان پخوا له فیل څخه کار اخیست
- ځینې خلک فیلان ښکار کوي
- موږ باید فیلان وساتو
- انسانان پخوا له فیل څخه کار اخیست

پخوا انسانان له فیلانو څخه ډېر کار اخیست. دوی د درنو شیانو د وړلو لپاره، د ځنګلونو د پاکولو لپاره او حتی په جګړو کې کارول. انسانان فیل ته روزنه ورکوله او هغه یې د کار لپاره کاراوه. فیلان ډېر قوي او حوصله مند وي، نو ځکه انسانان تل له هغوی ګټه اخیستله.

ځینې خلک فیلان ښکار کوي

خو ځینې خلک فیلان د عاجو لپاره ښکار کوي. دا کار د فیلان د شمېر کمېدو لامل شوی دی. ښکار یوازې فیل ته زیان نه رسوي، بلکې د دوی ټولنه او چاپېریال هم ګډوډوي. پوهان وايي چې هر کال په زرګونو فیلان د انسانانو له لاسه وژل کېږي. موږ باید فیلان وساتو

موږ باید فیلان وساتو او هغوی ته خوندي چاپېریال برابر کړو. د ځنګلونو ساتنه، د ښکار مخنیوی او د فیلان د حقونو درناوی ډېر مهم دي. که موږ فیلان وساتو، نه یوازې دوی خوندي پاتې کېږي، بلکې چاپېریال هم متوازن وي. کوچني ماشومان هم کولی شي د فیلان ساتنې کې برخه واخلي، لکه له هغوی زده کړه کول او د هغوی کیسې نورو ته ویل. فیلان زموږ د طبیعت یوه ښکلې خزانه ده، نور اځی چې تل یې وساتو.

نهم فصل

د فیل ساتنه

نن سبا د فیلانو شمېر کمېږي. د هغوی ځنګلونه پرې کېږي او ځینې خلک یې ښکار کوي. که موږ غواړو و فیلان پاتې شي، نو باید ځنګلونه وساتو او له ښکار څخه مخنیوی وکړو.

- د فیل ځنګلونه کمېږي
- د عاج لپاره ښکار خطرناک دی
- د فیل ساتنه زموږ دنده ده
- د فیل ځنګلونه کمېږي

د فیلانو ځنګلونه ورو ورو کمېږي. خلک ونې پرې کوي او ځنګلونه ودانیزو سیمو ته بدلوي. کله چې ځنګلونه کم شي، فیلان خپل خواړه، اوبه او خوندي ځایونه له لاسه ورکوي. پوهان وايي چې ځنګلونه د فیلانو لپاره د ژوند کور دی، او که ځنګلونه ورنه پاتې شي، فیلان به سخت ژوند وکړي او شمېر یې کم شي.

د عاج لپاره ښکار خطرناک دی

ځینې خلک فیلان د هغوی د عاجو لپاره ښکار کوي. عاج د فیل د غاښونو څخه جوړ شوی او ډېر ارزښت لري. د عاج ښکار فیلان ته ډېر زیان رسوي او د هغوی شمېر ورځ تر بلې کمېږي. پوهان وايي چې د ښکار له امله نه یوازې فیلان کمېږي، بلکې د هغوی کورنۍ هم ګډوډه کېږي.

د فیل ساتنه زموږ دنده ده

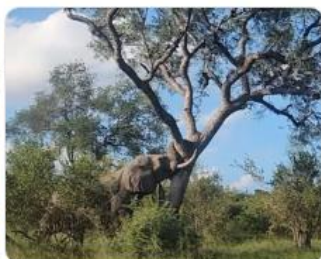
موږ ټول مسؤلیت لرو چې فیلان وساتو. د ځنگلونو ساتنه، د ښکار مخنیوی او د فیلانو حقونو ته درناوی د دوی د ژوند لپاره ډېر مهم دي. که موږ هڅه وکړو چې فیلانو ته خوندي ځایونه برابر کړو، دوی به خوشاله ژوند وکړي او زموږ د طبیعت یوه ښکلې برخه به پاتې شي. کوچني ماشومان هم کولی شي د فیلانو ساتنه زده کړي او نورو ته یې وښيي. فیلان د نړۍ خزانه ده، راځئ چې تل یې وساتو.

لسم فصل

د فیل په اړه په زړه پورې خبرې

فیل ښه لامبو وهي او له اوبو سره لوبې کول خوښوي. فیل ډېر زورور دی او درانه شیان پورته کولی شي. فیلان اوږد عمر لري او ځینې یې ډېر کلونه ژوند کوي.

- فیل ښه لامبو وهي
- فیل ډېر زورور دی
- فیلان اوږد عمر لري
- فیل ډېر زورور دی

فیلان ډېر زورور حیوانات دي. دوی کولی شي درانه شیان پورته کړي، ونې وغورځوي او د ځنگل د لارې خنډونه لرې کړي. د فیل لوی بدن او قوي پښې ورسره مرسته کوي چې اوږده سفرونه وکړي او ځان او خپلې کورنۍ خوندي وساتي. پوهان وايي چې د فیل ځواک یوازې د جسم لپاره نه، بلکې د ټولنیزې ډله ساتنې لپاره هم ډېر مهم دی.

فيلان اوږد عمر لري

فيلان اوږد عمر لري او ځينې يې له ۶۰ تر ۷۰ کلونو پورې ژوند کوي. د دوی قوي بدن، ښه حافظه او د ډلې مرسته ورسره مرسته کوي چې اوږد ژوند وکړي. مشران فيلان د ډلې مشرتابه کوي او کوچني فيلان ته لارې او د ژوند مهارتونه ښووي. اوږد عمر فيلانو ته فرصت ورکوي چې د خپلو ماشومانو او ټولني ساتنه وکړي او د ځنگلونو د ژوند توازن وساتي.

يوولسم فصل

فيل د قرآن کریم له پلوه

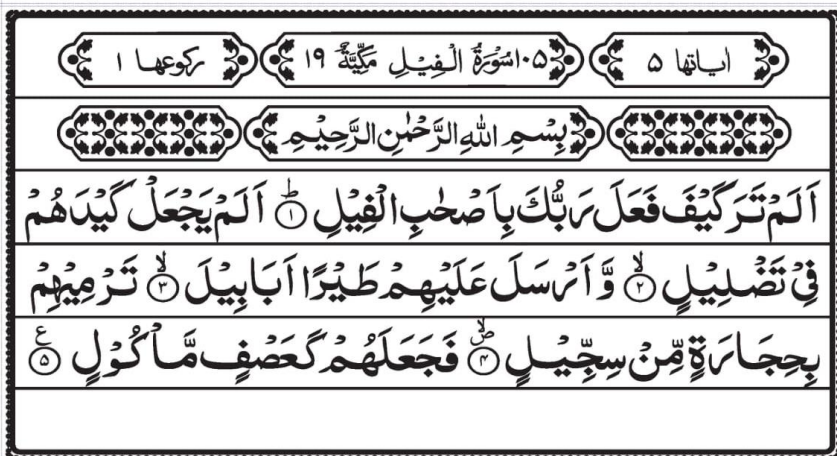
په قرآن کریم کې د “فيل” په نوم يو سورت شته. الله تعالى پکې د اصحابُ الفيل کيسه بيان کړې ده. کله چې يوه ظالمه ډله غوښتل کعبه شريفه وړانه کړي، الله تعالى خپل کور وساته. الله پاک کوچني مرغان ولېږل چې هغوی يې مات کړل. دا کيسه موږ ته ښيي چې الله تعالى هر وخت د خپل کور ساتنه کوي.

- په قرآن کریم کې د فيل سورت شته
- الله تعالى د اصحابُ الفيل کيسه بيان کړې
- الله تعالى خپل کور (کعبه) وساته
- الله تعالى د اصحابُ الفيل کيسه بيان کړې

الفيل ۱۰۵

۵۴۷

ع. ۳

منزل ۷

اصحاب الفيل هغه ډله وه چې غوښتل يې کعبه شريفه وړانه کړي. دوی ډېر لوی فيلان راوړل ترڅو د الله کور ته ورننوځي او کعبه وړانه کړي. قرآن کریم

فیلان: د ځمکې لوی او زړه رانښکونکي ملګري

مور ته وایي چې دا ډله د الله له لورې ماتې وخوره. الله تعالیٰ خپل ځواک وښود او د خپلو بندګانو کور خوندي پاتې شو.

الله تعالیٰ خپل کور (کعبه) وساتله

الله تعالیٰ د کعبې شریف ساتنه وکړه. هغه کوچني مرغان ولېږل چې د اصحاب الفیل پوځ یې مات کړ. دا کیسه مور ته بڼیې چې الله تل مظلومان او خپل کور ساتي. کوچني ماشومان هم کولی شي دا کیسه زده کړي او د الله ځواک او حکمت وپېژني. همدا وجه ده چې د فیل سورت په قرآن کې د درس، عبرت او پوهې لپاره ذکر شوی دی.

سپارښتنې

1. **فیلان وساتو:** ماشومانو ته وویاست چې فیلان د ښکار او ځنگلونو له پرېکولو څخه خوندي وساتي.
2. **چاپیریال ساتنه:** د ځنگلونو او اوبو ځایونه د فیلانو د ژوند لپاره مهم دي، نو چاپیریال باید وساتل شي.
3. **مهرباني زده کړئ:** د فیلانو د مهرباني او احساساتو څخه زده کړه وکړئ او له نورو سره هم مهربانه اوسئ.
4. **هوبنیارتیا تمرین کړئ:** د فیلانو قوي حافظه او هوبنیارتیا الهام دی چې ماشومانو هڅوي خپل درسونه په ښه توګه زده کړي.
5. **د فیلانو کیسې واورئ:** د قرآن او نورو کیسوله لارې د فیلانو په اړه زده کړه وکړئ.
6. **اوبه او خواړه مهم دي:** ماشومانو ته وویاست چې څښتن یې داوبو او خواړو اهمیت ښوولی دی.
7. **ډله ییز ژوند زده کړئ:** د فیلانو د ډلې ژوند ښوونه کوي چې ملګرتیا او مرسته مهمه ده.
8. **په طبیعت کې لامبو او لوبې وکړئ:** د فیلانو داوبو سره مینه ماشومانو ته الهام ورکوي چې په طبیعت کې لوبې وکړي.
9. **د ځواک او زغم درس زده کړئ:** د فیلانو ځواک او حوصله ماشومانو ته د صبر او زغم درس ورکوي.
10. **د زده کړې لېوالتیا زیاته کړئ:** د فیلانو د کیسې لوستل ماشومانو کې د طبیعت او حیواناتو د زده کړې مینه زیاتوي.

پایله

دا کتاب موږ ته د فیلانوپه زړه پورې نړۍ معرفي کړه. موږ ولیدل چې فیلان لوی، ځواکمن، هونبیار او مهربان حیوانات دي. هغوی د خپلې کورنۍ ساتنه کوي، یو بل پېژني، او له یو بل سره مینه لري. موږ زده کړل چې فیلان د ځنگلونو او اوبو ځایونو ته اړتیا لري، د ژوند لپاره قوي حافظه لري، او اوږد عمر لري. همدارنګه، د قرآن کریم د فیل سورت موږ ته ښيي چې الله تعالی د مظلومانو او خپل کور ساتنه کوي. د فیلانو د ژوند له لارې ماشومان زده کوي چې مهرباني، صبر، هونبیارتیا او د چاپیریال ساتنه څومره مهمه ده. موږ باید فیلان وساتو، د هغوی چاپیریال خوندي کړو، او له ښکار او زیان رسولو څخه یې وژغورو. دا کتاب نه یوازې د معلوماتو سرچینه ده، بلکې د ماشومانو لپاره د طبیعت د قدر او د حیواناتو د مینې درس هم ورکوي. راجئ چې د فیلانو د ښکلي ژوند د ساتنې لپاره هڅه وکړو او د دوی سره مهربانه او محتاط چلند وکړو. هر ماشوم کولی شي د دې کتاب له لارې د فیلانو مینه زده کړي او د هغوی د ساتنې لپاره کوچنۍ، خو مهمې ګامونه پورته کړي.

ماخذونه

- The Quran, Surah Al-Fil (105:1-5). (n.d.). In *The Holy Quran*. Retrieved from <https://quran.com/105>
- 1. Poole, J. H., & Granli, P. (2009). *Elephants*. New York, NY: Oxford University Press.
- 2. Sukumar, R. (2003). *The Living Elephants: Evolutionary Ecology, Behavior, and Conservation*. New York, NY: Oxford University Press.
- 3. Moss, C. J. (2011). *Elephant Memories: Thirteen Years in the Life of an Elephant Family*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- 4. Shoshani, J., & Eisenberg, J. F. (1982). *Elephas maximus*. *Mammalian Species*, 182, 1–8. <https://doi.org/10.2307/3503893>
- 5. Poole, J. H., & Moss, C. J. (2008). *Elephant social behavior: Learning from the giants*. In C. Wemmer & C. Christen (Eds.), *Elephants and Ethics* (pp. 67–90). Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- 6. Estes, R. (1992). *The Behavior Guide to African Mammals*. Berkeley, CA: University of California Press.
- 7. Ali, S., & Ripley, S. D. (1987). *Handbook of the Mammals of India, Pakistan, Bangladesh, Bhutan, Nepal, and Sri Lanka*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- 8. World Wildlife Fund. (2022). *Elephant species and conservation facts*. Retrieved from <https://www.worldwildlife.org/species/elephant>
- 9. National Geographic. (2022). *Elephants*. Retrieved from <https://www.nationalgeographic.com/animals/mammals/facts/african-elephant>
- 10. Quranic references:

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English